ޢާއިޝާ ރަޟިޔަﷲ ޢަންހާ

އިބްރާހީމް ޝަރީފް

ނަސަބުފުޅު

އުއްމުލް މުއުމިނީން السيدة عائشة رضى الله عنها އަކީ أبوبكر أبي قحافة ގެ ދަރިކަނބަލެކެވެ. މަންމާފުޅަކީ އުއްމު ރޫމާނެވެ. ޢާއިޝަތުގެފާނުގެ ކުންޏާއަކީ އުއްމު ޢަބްދުﷲ އެވެ. އެއީ އެކަމަނާގެ ދައިތާފުޅު އަސްމާ ބިންތި އަބީ ބަކުރުގެ ޢަބްދުﷲ ގެފާނަށް ނިސްބަތްކޮށެއެވެ. ޢާއިޝަތުގެފާނަކީ ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ތިންވަނައަށް ކައިވެނި ބައްލަވައިގެންނެވި ކަމަނާއެވެ.

އެކަމަނާ ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް ބިކުރުވެރި ބޭކަނބަލަކާ ރަސޫލުﷲ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމް ކައިވެނި ބައްލަވާފައެއް ނުވެއެވެ. ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم އެކަމަނާއާ ކައިވެނި ކުރެއްވުމުން އެންގޭޖްވެވަޑައިގަތީ މައްކާގައި އެކަމަނާގެ އުމުރުފުޅުން 7 އަހަރު ފުޅުގައެވެ.

ހިޖުރަކުރެއްވުން

އައްސަހާބިއްޔާ ޢާއިޝާ ހިޖުރަކުރެއްވީ ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ރަސޫލާގެ ކާފައިގެން ފޮނުއްވުމުން ހަމަޖެހުމަށް އަހަރު ނުވަމަ ފަސްއަހަރު ފަހުންނެވެ. އެކަމަނާ ޝިރުކުގެ އެއްވެސް ކަމެއް ދުށުމަކައި ނުދެކެވުނެވެ. ޢާއިޝާގެފާނު ތިއްބެވީ އެކަމަނާއަށް ހެޔޮކަން ހިއްސާވެފައި ރަސޫލުﷲ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމް، އެކަމަނާގެ މަންމާފުޅަށް ނަސޭހަތްތެރިވެފައެވެ.

ކައިވެނި ބައްލަވައި ގަތުން

ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ޢާއިޝާގެފާނާ ކައިވެނި

ބައްލަވައިގަތީ އެކަން ކުރެއްވުމަށް އަމުރު ކުރެއްވިގެންނެވެ. ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ގެ ހިޔަނިން ވަޙީފުޅު ބާވައިލެއްވުމަށް ކުރިން ޢާއިޝާގެފާނު ރޭގަނޑު ހުވަފެނުގައި ދައްކަވައިދެއްވައި ގޮވާލެއްވުނެވެ. ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ޢާއިޝާގެފާނާ ކައިވެނި ބައްލަވައިގަތީ 400 ދިރުހަމް ރަން ރިހިގެ މަހުރަކާއެވެ. ކައިވެނީގެ ރަސްމިއްޔާތު ބޭއްވީ މަދީނާގައި ޝައްވާލު މަހުގައެވެ. ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ވިދާޅުވީ ޒައުޖުގައި އެކަމަނާގެ ފާނުގެ ތެރޭގައި އެންމެ ލޯބިވެވަޑައިގަތީ ޢާއިޝާގެފާނެވެ. ޢާއިޝާގެފާނު ވިދާޅުވި ޙަދީޘްތަކުގައި ރަސޫލުﷲ ގެފާނުގެ އަނބިކަނބަލުން އަނބިކަނބަލުންނާއި ދިރިއުޅުއްވި ގޮތްތަކާ އެކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެކަމަނާ އަށް ދިރިއުޅުއްވިގެންނެވެ.

ހޯމްވޯކް:

1) އެކަމަނާ ފިޔަވައި އެހެން ބިކުރުވެރި އެހެން އަނބިކަނބަލުންނަކީ ކާކު ބައްލަވައި ގަނެވިގެން ކަމެއްތޯ.

2) އުމުރުގެ މައްސަލަތަކުގެ ހިސާބުން އެހެން އަނބިކަނބަލުންނަކީ ކާކު ބައްލަވައި ގަނެވިގެން ކަމެއްތޯ.

3) މާތްﷲ އެކަމަނާގެ ކުށެއްނެތްކަން ބާވައި ލެއްވުން.

4) އެކަމަނާގެ ކުޑަކަ ކާމިޔާބުގައި ރަސޫލުﷲ ގެފާނު ހުރެއްވި ކަމަށް ވިދާޅުވެ ބާވައިލެއްވުން.

ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ޢާއިޝާގެފާނާ ކައިވެނި

ބ) އެކަމަނާގެ ގަނޑުވަރުގައި އޮންނަވައި ދުނިޔެ ދޫކުރެއްވުން.

ޅ) އެކަމަނާގެ ގަނޑުވަރުގައި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ތަސްތާނު ވަޅުލުން.

ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ސުވަރުގެ ވަޑައިގެންނެވިއިރު ޢާއިޝާގެ ފާނުގެ ޢުމުރުފުޅަކީ 18 އަހަރު ފުޅެވެ.

ޢާއިޝާ ގެފާނުގެ ޢިލްމު ވެރިކަން

ޢާއިޝާގެފާނަކީ ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ގެ މަދްރަސާއިން ކިޔަވާފައިވާ ބޭކަލަކުކެވެ. ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ގެފާނު އުނގަންނަވާ ދެއްވި ހުރިހާ އެއްޗެއް ރަގަޅަށް ދަސްކޮށް ލައްވައިގެން އިންނެވި ބޭކަލަކުކެވެ. ބުނެވޭ ގޮތުގައި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ގެ އަނބިކަނބަލުންގެ ތެރޭގައި އެންމެ ވިސްނުން ތޫނުމުން ދަސްކުރެއްވުމުގައި ބާރުގަދަ ބޭކަލަކަށްވީ ޢާއިޝާގެފާނެވެ. ޢާއިޝާގެފާނު ބޮޑުވި ވަރުންތިރި ދީނުގެ ކަންތައް ތަކުގައި ގަދައަޅުއްވައި މަސައްކަތްކުރު ކުރައްވާ ބޭކަލަކު ގޮތުގައެވެ. ކީރިތި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ގެ ޙަދީޘް އެންމެ ރަގަޅަށް ދަސްކޮށްގަންނަވާ ބޭކަލުން ކަމުގައި އެކަމަނާ ވެވަޑައިގަތެވެ. ދަންނަ ބޭކަލުންނާއި އަޞްޙާބުންގެ ބޭކަލުންނަށް ކަމުގައި އެކަމަނާ ވެވަޑައިގަތެވެ. ދަންނަ ބޭކަލުންނާއި އަޞްޙާބުންގެ މަޖިލިސްގައި އެކަމަނާގެ މަތިވެރި އުސްމަޤާމުގެ މަތިވެވެ. އަންހެނުންނާއިބެހޭ ޙުކުމްތަކާއި ރަސޫލާ صلى الله عليه وسلم ގެ ކާވެނިކުރެއްވުމާ ހުރިހާ މަސްއަލަތަކާއި އެހެން ފިޤްހުވެރިންނާއި ދީނީބަސްތައް ވަޑައިގަންނަވާ ޢާއިޝާގެފާނުގެ އަރިހަށް. އަބޫމޫސާ ބިން ރަބާޙް ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ޢާއިޝާގެފާނުގެ ގާބިލުވެރި ތިއްބެވި ބޭކަލަކު ނުހުންނެވެ.

އަބޫބަކުރުގެފާނާއި ޢުމަރުގެފާނާއި ޢަބްދުالله ބިން ޢުމަރާއި އަބޫހުރައިރާ އިބްނު ޢައްބާސާއި އިބްނުޒުބައިރު އެކަމަނާގެ ބަސްފުޅާ އެއްގޮތަށް ކަންތައް ކުރެއްވިއެވެ. ޢުމަރުގެފާނާއި ޢުޘްމާނުގެފާނުގެ ޚިލާފަތުގައި އެކަމަނާ ފަތުވާ ދެއްވަން އިންނެވިއެވެ. އަދި ބާކީވެސް ފިޤްހުވެސް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމްތަކުގެ 4/1 އަހަރުދުވަހަށް ހަމައަށް އައިސްފައިވާ ޢާއިޝާގެ ފާނުގެ ރިވާއިންނެވެ. އަބޫމޫސަލް އަޝްޢަރީ ވިދާޅުވާގޮތުގައި ”ރަސޫލުالله ގެ ފާނުގެ އަޞްޙާބު ބޭކަލުންނަށް ޙަދީޘަކާއި ދުރު މައްސަލައެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ އަހަރުމެން ޢާއިޝާގެފާނުގެ އަރިހަށެވެ. އެކަމަނާގެ އަރިހުން އަހަރުމެން ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު އެތަނުން ލިބިއްޖެއެވެ.“ އެކަމަނާގެ އަރިހުން 1010 ޙަދީޘް ދަންނަ ބޭކަލުން ރިވާކޮށްފައިވެއެވެ. އޭގެ ތެރެއިން 174 ޙަދީޘް އަލްބުޚާރީ އާއި މުސްލިމް ރިވާކުރައްވާފައި ވެއެވެ.

ކީރިތި ޤުރްއާނާއި މީރާޘާއި ޙަލާލާއި ޙަރާމާއި ޢަރަބިންގެ ނަސަބާއި ޝިޢުރާއި ކަމުގައި ޢާއިޝާގެފާނަށް ވުރެ ބޮޑު ޢިލްމުވެރިއަކު ނުވާކަމަށް ހިޝާމްބިން ޢުރުވާގެ ރިވާއިން ”حلية اللأ ولياء“ ގައި ބަޔާން ކުރެވިފައި ވެއެވެ.

އިސްލާމީ ތާރީޚް ދުވަސްވަރުގައި އަންހެނުންގެ ދުނިޔޭގައި އެންމެ އަގުހުރި ޢިލްމުވެރިޔާ ޢާއިޝާގެފާނެވެ. އިސްލާމްދީނާއި މުސްލިމުންނާއި ހަމައަށް ޚިދުމަތުގެ ބޮޑު މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުއްލެވި ބޭކަލުންގެ ތެރޭގައި ޢާއިޝާގެފާނު ގުނެވެން ޖެހޭނެއެވެ.

އަވަހާރަވުން

ޢާއިޝާގެފާނު އަވަހާރަވީ ޢުމުރު ފުރިގެން 69 އަހަރުގައި 58ހ. ވަނަ އަހަރުގެ ރަމަޟާން މަހުގެ 17 ވިލޭރޭއެވެ. އެކަމަނާ ވަޞިއްޔަތުން ގޮތަށް މަދީނާ ބަޤީޢު ސަހަރާގެ ތެރެއަށް ވަޑައިގަތުމުގައި އަލްބަޤީޢުގައި ވަޅުލެއްވިއެވެ. އެކަމަނާގެ ޖިނާޒާ ނަމާދު އިސްވެ ކުރައްވާފައި ކުރެއްވީ އަބޫ ހުރައިރާގެފާނެވެ.